

Upi. 8.08.2025
MR

Katowice 8 sierpnia 2025 roku

dr hab. Monika Jagielska prof. UŚ

Instytut Nauk Prawnych

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Śląski w Katowicach

1. Niduiem
2. Uprzejmie pozna
o przekazanie Peni
Doktorantce i
Promotorce

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Aleksandry Wasielewicz

pt.

Prawo właściwe dla transgranicznych wypadków drogowych

Dziekan
Wydziału Prawa i Administracji
Serwanke
prof. dr hab. Maciej Serwanke

przygotowanej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu

pod kierunkiem dr. hab. Moniki Wałachowskiej, prof. UMK

Promotor pomocniczy dr Krzysztofa Pacuły

Uwaga wstępna

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską mgr Aleksandry Wasielewicz stwierdzam, że stanowi ona materiał nadający się do naukowego uwzględnienia jako podstawa do dalszych stadiów postępowania w przewodzie doktorskim. Recenzowane opracowanie ma charakter badawczy. Przedstawia prowadzone przez Doktorantkę badania z zakresu nauk podstawowych, jest samodzielne, problemowe, a zatem stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a tym samym spełnia podstawową przesłankę niezbędną dla nadania stopnia naukowego doktora.

Wybór problemu badawczego

Problematyka prawa właściwego dla wypadków drogowych należy do zagadnień skomplikowanych i wielopłaszczyznowych, na co Autorka słusznie zwraca uwagę we wstępie do rozprawy. Jest także wciąż, a może nawet coraz bardziej (biorąc pod uwagę rozwój

transportu samochodowego i rosnącą mobilność ludzi) aktualna. Nie doczekała się, o czym pisze Doktorantka, monografii, choć nie mogę się zgodzić, ze stwierdzeniem, że była „jedynie przedmiotem artykułów o charakterze przyczynkarskim oraz uwag komentatorskich zawartych w komentarzach” (s.19) – warto wskazać w tym miejscu chociażby na opracowanie prof. W. Klyty zawarte w Systemie Prawa Prywatnego (tom 20B). Podsumowując, wybór tematu pracy należy uznać za trafny, choć zagadnienie samo w sobie nie jest nowe.

Jako cele pracy Doktorantka podaje ustalenie relacji między obowiązującymi źródłami prawa, znalezienie metody skoordynowania różnych sposobów unifikacji prawa kolizyjnego na płaszczyźnie zobowiązań pozaumownych, tak aby współistniały one z większą korzyścią dla praktyki stosowania prawa w obrocie międzynarodowym, a także ocenę czy dany reżim kolizyjnoprawny jest przystający do potrzeb współczesnego międzynarodowego obrotu prawnego (w tym w kontekście ochrony słabszej strony obrotu, ubezpieczeń obowiązkowych czy rozwoju technologicznego). Wskazuje także na poszukiwanie sposobów „osiągnięcia większej efektywności systemu ochrony poszkodowanych w transgranicznych wypadkach drogowych” (s.20), choć w takich przypadkach zawsze rodzi się pytanie o sposoby i kryteria oceny owej efektywności.

Metodologia

Doktorantka przedstawia zastosowaną w pracy metodologię we wstępie do dysertacji. Wskazuje przede wszystkim na metodę dogmatyczną, porównawczą i historyczną. Są to metody właściwe, dobrze wykorzystane przez Autorkę w pracy.

Struktura i treść rozprawy. Ocena merytoryczna

Struktura pracy jest prawidłowa, odzwierciedla koncepcję badawczą przyjętą przez Autorkę, pozwala na osiągnięcie celów zapowiadanych w początkowej części dysertacji. We wstępie do rozprawy Doktorantka zawarła streszczenie poszczególnych rozdziałów wraz z wyjaśnieniem w jaki sposób zawarte w nich wywody służą realizacji wskazanych celów. Jest to bardzo dobry zabieg metodologiczny, pokazujący umiejętności konstruowania wyводу i prowadzenia badań.

W rozdziale pierwszym Autorka przedstawia w sposób zwięzły kształtowanie się prawa właściwego dla czynów niedozwolonych. Czyni to w oparciu o zróżnicowane źródła, pokazuje zagadnienie z różnych perspektyw, dostrzega istotne procesy i przeobrażenia.

Następnie w sposób ogólny charakteryzuje regulację konwencji haskiej o wypadkach drogowych i rozporządzenia Rzym II. Robi to na szerszym tle, pokazując – co wartościowe – specyfikę danego instrumentu unifikacji. W konkluzjach zwraca uwagę na najistotniejsze kwestie, natomiast niepotrzebnie powtarza *passus* ze wstępu o ochronie strony słabszej.

Drugi rozdział poświęcono na prezentację systemu norm jurysdykcyjnych i kolizyjnych regulujących kwestie związane z wypadkami drogowymi. Wywód jest wszechstronny, wyczerpujący, spójny, dobrze uporządkowany, oparty na właściwej bazie źródłowej.

Autorka wskazuje na zróżnicowane problemy, stara się pokazać aktualność regulacji (np. odwołanie do hulajnog elektrycznych – s.106), dokonuje szczegółowej analizy poszczególnych unormowań, przedstawia szczególne przypadki zastosowania obu reżimów (np. wypadki z udziałem władz publicznych, pojazdów wojskowych, pojazdów autonomicznych). Widać, że Doktorantka zgromadziła i wnikliwie przeanalizowała bardzo szeroki i zróżnicowany materiał źródłowy. Odwołuje się także do najnowszych regulacji – np. AI Act, uznając za trafny brak norm kolizyjnych w tym akcie. Szkoda, że nie zawiera uzasadnienia tego poglądu.

Tak jak rozdział drugi ma przede wszystkim charakter opisowy, tak rozdział trzeci jest koncepcyjny. Autorka prowadzi rozważania na temat poszukiwania prawa właściwego dla wypadków drogowych, wskazując na różne możliwe w tym zakresie konfiguracje. Można obrazowo powiedzieć, że mamy to do czynienia ze swego rodzaju „puzzlem”, z którego układaniem p. Wasielewicz radzi sobie bardzo dobrze. Pokazuje wielopłaszczyznowość problemów oraz powstające wątpliwości interpretacyjne. Interesujące są m.in. wywody co do możliwości dokonania wyboru prawa na tle konwencji haskiej, za którą Doktorantka się opowiada i – co ważne – potrafi uzasadnić swoje stanowisko; a także co do rozszczępienia statutu. Te ostatnie pokazują dobrą orientację i dużą wiedzę oraz kompetencje Autorki w poruszaniu się w trudnych zagadnieniach PPM.

Bardzo ciekawe są konkluzje rozdziału trzeciego, a zwłaszcza pokazane w nich przykłady. Zgadzam się ze stanowiskiem Doktorantki, że „normy kolizyjne zamieszczone w rozp. Rzym II są o wiele bardziej przejrzyste i tym samym dużo łatwiejsze do stosowania” (s.230), natomiast niekoniecznie przekonuje mnie o tym argument o liczbie użytych słów.

W rozdziale czwartym Autorka rozważa możliwość wykorzystania niektórych instytucji części ogólnej PPM dla wskazywania/korygowania prawa właściwego dla wypadków drogowych. Bardzo pozytywnie oceniam wykorzystywany przez Doktorantkę w każdym rozdziale zabieg metodologiczny, polegający na wskazaniu treści, które zostaną poruszone w danej części pracy wraz z uzasadnieniem celowości ich omówienia z perspektywy celów rozprawy.

W rozdziale piątym omówiono – najogólniej rzecz biorąc - problematykę kolizyjnoprawnych aspektów odpowiedzialności ubezpieczycieli. Po raz kolejny Autorka dobrze poradziła sobie z analizą „gąszczy” regulacji prawnych i złożowości ich stosowania.

Rozdział szósty stanowi podsumowanie wywodów całej rozprawy. Zawiera ocenę i porównanie obowiązujących regulacji. Pokazuje problemy praktyczne stosowania obu reżimów. Zwraca słusznie uwagę na błędne stosowanie prawa przez polskie sądy. Wreszcie, konstruuje postulaty *de lege ferenda* i propozycje ulepszenia obowiązujących regulacji, wskazując na wady i zalety poszczególnych propozycji, a także tworzy własną propozycję – wprowadzenia do rozporządzenia Rzym II stosownej normy kolizyjnej.

Warsztat naukowy. Strona formalna, język, dobór źródeł.

Warsztat naukowy Autorki jest właściwy. Wywód prowadzony jest w sposób przejrzysty, sprawny, poglądy wyrażane w rozprawie są dobrze uzasadnione,

Wywody są poparte dobrze skonstruowanymi przypisami, w których wykorzystano bardzo bogaty materiał źródłowy - literaturę krajową i zagraniczną, akty normatywne, orzecznictwo oraz dokumenty związane z tematem rozprawy. Zebrany materiał jest obszerny i w pełni zgodny z tematyką pracy.

Język pracy jest klarowny, co bardzo cenne i niełatwe w przypadku prac z PPM.

Strona warsztatowa pracy została przygotowana bardzo starannie.

Na pochwałę zasługuje stosowana prawie zawsze bardzo czytelna konstrukcja rozdziałów – wskazanie celów i pytań badawczych, a następnie konsekwentne odpowiadanie na nie.

Podsumowując, Autorka bardzo dobrze opanowała sztukę pisania prac naukowych, prowadzenia czytelnego wyvodu co do bardzo trudnych i złożonych kwestii.

Konkluzja

Na podstawie treści zawartych w rozprawie stwierdzam, że Pani mgr Aleksandra Wasielewicz jest przygotowana pod względem metodologicznym i merytorycznym do samodzielnego prowadzenia badań. Ocenę tę uzasadniam tym, że prawidłowo wybrała i w rozwiązała postawiony problem badawczy odnoszący się do problematyki prawa właściwego dla wypadków drogowych. Doktorantka właściwie dobrała materiał badawczy, dokonała stosownej analizy i zaproponowała kierunki zmian. Wykazała się bardzo dużą wiedzą w

badanym obszarze. Była w stanie pokazać problemy na konkretnych, z życia wziętych przykładach. Jednocześnie warto podkreślić, że Autorka pokazuje kwestie problematyczne i zajmuje stanowisko, formułując swoje stanowisko w kwestiach spornych.

Doktorantka przeprowadziła szerokie badania, których efektem jest m.in. sformułowanie postulatów *de lege ferenda* oraz przedstawienie propozycji zmiany rozporządzenia Rzym II.

Biorąc pod uwagę ważkość i skomplikowanie, a także przydatność teoretyczną i praktyczną rozważań zawartych w dysertacji, uważam, że praca powinna ukazać się drukiem, a co za tym idzie, wnioskuję o jej wyróżnienie. Jednocześnie jednak sugeruję, by przed wydaniem pracy wprowadzić do niej pewne zmiany:

- uwzględnić bardzo bogaty dorobek judykatury austriackiej
- ograniczyć wywody rozdziału pierwszego, a w zamian
- szczegółowo opisać i uzasadnić autorską koncepcję zmiany rozporządzenia Rzym II.

Konkludując, uważam, że przedstawiona do recenzji rozprawa jest interesująca, zawiera elementy nowatorskie, została oparta na bogatym materiale źródłowym, skłania do refleksji naukowej i do dyskusji; spełnia zatem wszystkie warunki stawiana pracom doktorskim i może być podstawą dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez Monika Jagielska

Data: 2025.08.08 13:45:09 CEST